

ATT BEKÄMPA KORRUPTION

Parisdeklarationen, en internationell överenskommelse mellan givare och mottagare av bistånd, har som en av sina framstegsindikatorer att samarbetsländerna ska ha eller utveckla upphandlingssystem som svarar mot internationellt vedertagen praxis. Givare och samarbetsländer åtar sig i Parisdeklarationen att genomföra kraftfulla åtgärder för att bekämpa korruption och brist på transparens eftersom korruption medför att pengar och makt leds bort från fattigdomsbekämpningen.

Korruption i utvecklingssamarbetet innebär att institutioner, organisationer, företag eller individer skaffar sig otillbörlig vinning genom sin ställning i en verksamhet och därigenom orsakar skada. Korruption inkluderar mutor och bestickning, utpressning, nepotism, förskingring, svindleri, jäv och illegal finansiering av politiska partier.

Företag kan utsättas för något som ibland kallas *grand corruption*. Det handlar då om mutor som företag förväntas lämna i samband med stora upphandlingar, till exempel stora kontrakt avseende infrastruktur eller försäljning.

Vi konsultföretag vill uppmärksamma omvärlden på hur korruption inom upphandling ser ut. Vi uppfattar inte att det är ett enkelriktat system där företag erbjuder myndighetspersoner pengar; tvärtom att trycket kommer från motsatt håll genom att myndighetspersoner, direkt eller via ombud, avkräver oss företag pengar för att vi ska vinna kontrakt. Därför räcker det inte med att företagen åtar sig ett socialt ansvar för att korruptionen ska minska. I upphandlingssituationen måste man minska utrymmet för myndighetspersoner att *kräva mutor* och för företagen att *erbjuda bestickning*.

Antikorruptionsgaranti

Sida bör i alla upphandlingar där svenska pengar förekommer kräva en garanti av upphandlande myndighet/organisation att mutor inte krävs. En sådan antikorruptionsgaranti ska innebära att:

- Upphandlande myndighet måste ha ett godtagbart system för upphandling, som bland annat ställer krav på hur medlemmar i utvärderingskommittén utses.

- En oberoende, av givaren utsedd, utvärderare ska alltid finnas med vid upphandlingar och garantera att den går rätt till. Information kring upphandlingen publiceras på Sidas hemsida.
- *No-objection* till resultatet innan det formaliseras.
- En misskött upphandling är ett avtalsbrott. Sida ska därför när som helst under upphandlingens gång kunna gå in och stoppa processen, om det framkommer att upphandlande myndighet missköter upphandlingen, oavsett om det finns misstankar om korruption eller "bara" om inkompetens.
- Sanktionerna vid brott mot avtal och mot anti-korruptionsgarantin måste vara ekonomiskt kännbara. Idag hänvisas företagen vid ett överklagande till landets rättssystem. Det behövs mer press på mottagarna än så.

Sida måste ställa krav på att upphandling verkligen fungerar i praktiken – inte bara på att systemet ser rätt ut i teorin och att lagstiftning finns.

Information och öppenhet

Öppenhet är ett verksamt vaccin mot korruption. Information, utvärderingar och resultat från upphandlingar måste därför offentliggöras. Även upphandling som görs av multilaterala organisationer och samarbetsländer. Statistik ska aggregeras och resultat vara lätta att hitta och analysera.

Whistleblowing

Företag och individer ska kunna anmäla oegentligheter inom en upphandling eller under ett projekts gång. En anmälan ska per automatik leda till att en utredning tillsätts. Anmälan ska kunna göras anonymt. Utredning ska göras av oberoende enhet.

Korruption en ödesfråga

Swedish Consultants ser hanteringen av korruptionsrisker som avgörande för om svenska företag ska kunna fortsätta verka på biståndsmarknaden. Om genomförandet av Parisagendan leder till minskad upphandlingskvalitet och ökad korruptionsrisk så kommer seriösa företag att rösta med fötterna och lämna marknaden. Sida är medansvarig för att detta inte händer.